

T-90 vs Challenger 2: kdo má větší šanci?

cs.topwar.ru/209464-t-90-protiv-chellendzher-2-u-kogo-bolshe-shansov.html

Roman Skomorochov

25. ledna 2023

Soudě podle toho, jak se události vyvíjejí, je docela možné (už jsme to zvažovali), kdy se jejich Challenger-2 setká v konfrontaci s naším T-90M. Vlastně místo toho ruského nádrž být jím může kdokoli, od T-62M po T-90M, a tady vyvstává zajímavost: může být britský tank skutečně schopen něco takového předvést na bojišti?

Obyvatelé Britských ostrovů jsou mnohými považováni za rezervované a konzervativní. Ve skutečnosti si to mohou myslet ti, kteří nikdy nebyli na fotbale Britské ligy. Ale ano, existuje konzervatismus. Ale ve skutečnosti je také docela flexibilní. Zde je nejlepším příkladem Triumph, jedna z nejstarších (1887) motocyklových společností na světě. Ano, v roce 1983 Triumph zkrachoval, Japonci ho přivezli pod klášter, ale hned se zvedli a

pokračovali s novým majitelem ve výrobě velmi slušného vybavení. Moderní, s nádechem. A není horší než Yamaha, Honda a Kawasaki a úspěšně s nimi soutěží.

Takže to, co je skutečně nového v britských přístupech, je více než. Komu Triumph nestačí, může se podívat na Rolls-Royce, i když to už není úplně britský produkt. Ale - dokonale kombinující klasiku a nejnovější technologie.

Tanky nejsou auta a motorky, to ano. Tanky tak nemusí fungovat.

Všechno to začalo koncem 80. let minulého století, kdy britské hlavy pochopily, že je třeba něco změnit. Byl tam kočár: realizace velmi slibného projektu stejného Rolls-Royce pod názvem MTV-80 se nezdařila. Tank se měl stát protivníkem sovětských T-64 a T-72, ale již na úrovni modelů se ukázalo, že T-64 nelze dohnat. O T-72 nebylo třeba vůbec mluvit.

Exportní verze MTV-80 s názvem „Shir-2“ se dokonce začala stavět na základě smlouvy s Íránem. Jenže smůla, v Íránu vypukla revoluce a na dodávky tanků se muselo zapomenout. A "Shir-2" už byl v kovu

...

A pak Angličané zrušili veškeré práce na MTV-80 a na základě již postaveného Shir-2 začali dělat něco, co by jim umožnilo vrátit investované prostředky a alespoň trochu zlepšit situaci. "Shir-2" se začal měnit na "Challenger-1". Princip „oslepil jsem ho před tím, co bylo“ v těle. Ale obecně ta myšlenka není špatná, Shir-2 byl pro Peršany dobrý tank, tak silný, že by ho těžko rozbili, a to je v tomto případě velmi důležitý bod. A proto bylo velké pokušení vyrobit tank pro Brity z tanku pro Peršany.

Obecně to nevyšlo. Leopard 2 a Abrams byli mnohem lepší. Britští stavitelé tanků proto okamžitě začali pracovat na druhém modelu Challenger. Navenek se druhý model příliš nelišil od prvního, hlavním rozdílem byl nový kombinovaný pancíř "Burlington", který by podle výpočtů měl být dvakrát tak účinný než předchozí.

V roce 1991 uspořádalo britské vojenské oddělení soutěž na MBT pro armádu. Účastníci na fotografii: Chieftain Mk10, Challenger 1, Leopard 2A4, M1A1 Abrams, Vickers Mk7/2.

Tank Vickers byl uznán jako vítěz, těžko říct, v čem byl lepší než ostatní, zlé jazyky tvrdí, že jedinou výhodou bylo, že tento tank byl vyroben v UK. Ale je to také argument.

A doslova po Vickersovi byl nahozen Challenger 2. Opět byl testován společně s Leopardem 2A5 a Abramsem M1A2. A najednou se mi tank zalíbil natolik, že bylo rozhodnuto ho vzít do provozu.

Testy, které trvaly do roku 1994, ukázaly řadu kladných stránek (dobrá průchodnost terénem, dobrá práce hydropneumatického odpružení, velmi přesná střelba z místa) i řadu nedostatků (práce odpružení „na limitu“, méně přesná střelba z pohybu, krajně neuspokojivý provoz SLA).

Obecně se ukázalo, že jde o takový tank: „Challenger-2“, aka „Challenger-1“, aka „Shir-2“ se od původního projektu lišila ve skutečnosti pouze pancéřováním Dorchester, skládajícím se z vrstev ocel a keramika, vycpaná vrstvami tlumícími nárazy.

Obecně platí, že z hlediska ochrany se Challenger ukázal jako velmi kompletní stroj. Byl vybaven dynamickými ochrannými jednotkami ROMOR, které byly velmi užitečné z hlediska ochrany proti stejnému RPG-7, byl instalován systém VIRSSS pro tepelnou produkci kouře kouřové clony (zcela kopírovaly sovětské TDA), dvě L8 pěti-odpalovače dýmových granátů, které mohou vrhat jak kouřové granáty, tak infračervené rušičky a fragmentační granáty.

Ale hlavním mistrovským dílem klasicismu je dělo. Běžná kulovnice ROF L30A1, zděděná s minimálními úpravami od starého "Chieftaina". Délka hlavně byla zvětšena na 55 ráží a bylo ponecháno loupání a nyní je to jeden z mála tanků na světě s kulovnicí.

Dnes se mnozí přou na téma, zda je to požehnání nebo vítězství. Ano, kulovnice nevystřeluje kumulativní projektily, protože nadměrné otáčení neovlivňuje vytvoření kumulativního proudu tím nejlepším způsobem. Proto je lepší stabilizovat normální kumulativní náboje za letu ne rotací, ale skládáním opeření, a k tomu je hladká hlaveň prostě lepší.

Absence rotace zlepšuje tvorbu kumulativního proudu a výrazně zvyšuje průbojnost pancíře, přičemž odstraňuje všechna omezení rychlosti střely, která může přesáhnout 1000 m/s. No, zdroj hladké hlavně je mnohem vyšší než u pušky. Ale šrot z ochuzeného uranu rozptýlený v drážkovaném sudu je také poměrně závažným argumentem.

Britská armáda byla s tímto uspořádáním naprosto spokojená. Hlavním projektilem pro Challenger byla munice HESH, která mohla rozbít obličej jak lehkých obrněných vozidel, jako jsou bojová

vozidla pěchoty / obrněné transportéry, tak hlavolamová pěchota, která se usadila v dlouhodobých strukturách. A ATGM by obecně měly bojovat s nepřátelskými tanky, ale pokud takové nebyly, měl britský tank docela rozumné pancéřové střely.

A nebylo třeba se obávat ani o zdroj hlavně: díky použití elektrostruskově přetavené oceli se ukázalo, že zdroj není menší než u pistole s hladkým vývrtem. 500 výstřelů. Vývrt hlavně je pochromován a zvenku je pokryt tepelným ochranným pláštěm, který snižuje vliv teplotních rozdílů na přesnost střelby. A třešničkou je stabilizace kufru ve dvou rovinách. Ne moc konzervativní, že?

Ale pokud někdo chce něco takového, mechový - tady je pro vás samostatné nakládání kazet. Navíc ručně. Žádné AZ, žádné MZ, vše je klasické. Nakladač potřebuje na jedno místo vzít projektil, vložit ho do podnosu, z jiného místa získat uzávěr se střelným prachem a ze třetího zapalovací trubici. To znamená, že nakladač se řídí jako čert

kolem kotlů v pekle, na cestách je to obecně zvláštní bzukot a o vysoké rychlosti nabíjení si může člověk nechat jen zdát. Rozdělení výstřelu na tři části však výrazně snižuje pravděpodobnost detonace muničního stojanu při dopadu. Pancéřové kontejnery na munici pojmu 52 nábojů. Dost na boj.

LMS, uznáváme, je slušný, ale málo spolehlivý. Pokud z nějakého důvodu neodmítne - i nadprůměrně. Balistický počítač (samozřejmě digitální) se dvěma 32bitovými procesory. Velitel má k dispozici panoramatický zaměřovač Sagem VS580-10 s gyroskopickou stabilizací a laserový dálkoměr. Nechybí ani zaměřovač TOGS II s nočním a termovizním kanálem. Pro kontrolu situace na bojišti v zádi korby a na věži vzadu slouží dvě širokoúhlé kamery s vysokým rozlišením.

Dieselový motor. Přesněji řečeno motory, protože první Challengery byly vybaveny motory Perkins 26.6 litru CV12 o výkonu 1340 koní a po roce 2010 při modernizaci byly tanky vybaveny německými motory (a německými převodovkami) MT-883KA-500 s kapacitou 1500 sil. Je pravda, že u příbuzných, že s dovezenými motory není Challenger rychlý. 40 km/h je maximální rychlost, kterou je schopen tank o hmotnosti od 62 do 70 tun.

Obecně platí, že Challenger 2 nijak nevyčnívá ze série ostatních hlavních bitevních tanků naší doby. Vysoký (asi 2,5 metru) a těžký nejsou plusy. Zde však stojí za to připomenout, že historicky tank nebyl vytvořen pro úzké uličky a lehké mosty Evropy, ale pro pouštní rozlohy Íránu.

Mimochodem, o Íránu, přesněji, jeho nepříteli ve válkách a sousedovi, Iráku. Pokud k prvnímu polobojovému (nebo spíše politickému) použití Challengeru došlo v Kosovu, kde britský tank nevypálil ani jeden výstřel, pak se Challenger účastnil války s Irákem naplno.

Rodák z Jugoslávie Bojan Tečić, který v roce 1990 sloužil v bývalé 7. obrněné brigádě Královských ozbrojených sil Velké Británie jako střelec na tanku Challenger 2, se v roce 2000 podělil o své vzpomínky na svou účast ve válce v Zálivu.

Británie poté vyslala do války s Irákem celou svou 1. obrněnou divizi, která se skládala ze dvou brigád a spousty souvisejících jednotek. Do Iráku dorazilo 120 vyzývatelů a co je důležité, stejný počet po nepřátelských akcích odešel na základny. V tancích byly ztráty, ale nejednalo se o Challengery, ale o 3 Centuriony a 1 Scorpiona, který se ani tankem nazvat nedá. Celkově Britové ztratili více letadel než tanků.

Britská armáda (včetně bývalé Jugoslávie, která se stala poddaným královny Velké Británie) používala své vyzývatele velmi opatrně. Na jednu stranu vysoká konstrukce tanku poskytovala přijatelný výhled, na druhou stranu dávala tolik „mrtvých“ zón, zejména v městských oblastech, že se posádky prostě bály vjet do měst.

Ve skutečnosti se ukázalo, že je velmi snadné připlížit se k mohutnému tanku na efektivní střelnou vzdálenost od stejného RPG-7 a vypálit tuto ránu. Pancíř držel, obrana si poradila, navíc se vyskytly případy, kdy Challengery udržely 5-7 zásahů granáty RPG-7, ale ukázalo se, že je jednodušší tyto tanky ve městech nepoužívat.

7. brigáda operovala v oblasti města Basra, kde poskytovala podporu hlavním pěchotním silám útočícím na město. A pak se ukázalo, že dělo Challenger je velmi pohodlným prostředkem ke střelbě iráckých T-55 z bezpečné vzdálenosti.

Ano, v této válce to byl Challenger, který stanovil rekord v porážce tanku – 5,1 km. Ale tohle byl ojedinělý případ.

Když byly detekovány irácké tanky, britské posádky se snažily udržet bezpečnou vzdálenost 2-2,5 km, na což se podařilo granátům sovětského 100mm děla D-10TS (základní model D-10 se začal vyrábět v roce 1944). nepředstavovat nebezpečí. Ano, D-10TS byl

také vybaven pozičním stabilizátorem ve dvou rovinách, ale něco nám říká, že 120mm dělo z roku 1989 bude účinnější než 100mm dělo z roku 1944.

Navíc se pro tento scénář ukázal být velmi užitečný laserový dálkoměr na britském tanku. Zda byly irácké T-55 vybaveny alespoň sovětskými KTD-2-2, je otázkou. S největší pravděpodobností ne, protože KTD-2-2 se začal vyrábět v roce 1986 a popsané události se odehrály v roce 1990 a Irák se zásobil tanky mnohem dříve.

Došlo ke střetu tanků ze dvou různých epoch, ve kterém podle očekávání zvítězil ten modernější. Vzhledem k tomu, že efektivní dostřel D-10TS nepřesahoval 1,5 km, britské tanky prostě střílely ty irácké jako na cvičišti.

I když připustíme tendenci všech armád ve zprávách zveličovat svá vítězství řekněme o polovinu, pak i v tomto případě odebrání poloviny zničených iráckých T-55 z celkového počtu oznámeného velením britské 1. obrněné divize, tedy 150 tanků je velmi slušný údaj. Britové obecně hlásili více než 300 zničených a zajatých nepřátelských tanků.

Sám Techic mluvil o svých vítězstvích velmi skromně. To znamená, že někdy pozoroval zásah do nepřátelského tanku, ale pokud nedošlo k detonaci munice s vnějšími speciálními efekty, bylo obtížné vyvodit závěr o zničení.

Obecně platí, že sovětské T-55 nebyly pro Challenger důstojnými soupeři.

Ano, ne tak velký, rychlejší a ovladatelnější, ale s velmi slabým dělem, neschopným prorazit pancíř britského tanku na vzdálenost větší než 1 km. A v boji zblízka, jak víte, Britové nebyli dychtiví.

To je důvod, proč vítězství vypadala tak působivě na pozadí ztrát. S tím se ale nedá nic dělat a je tak jasné, že pokud by irácké T-55 jednaly ze záloh v lesních pásech, seřazení pro Challengery mohlo být úplně jiné. Ale protože v pouštních oblastech Iráku nebyly žádné lesní pásy, nic nebránilo britským tankům bez větších potíží přestřelit ty irácké.

Obecně se Challenger ukázal jako velmi silný stroj, který se nebojí RPG-7, který byl tak zbožňován ve všech armádách Blízkého východu. Samozřejmě, příběhy a důkazy, že stroje vydržely více než 10 zásahů z RPG-7, lze bezpečně klasifikovat jako válečné příběhy (v análech příběhy došlo k bitvě, kde Challenger odolal 14 RPG

zásahům a 1 od milánského ATGM), ale nakonec nebyl Challenger ztracen, což svědčí jak o slušných vlastnostech stroje, tak o kompetentním použití z hlediska taktiky.

K první oficiální ztrátě Challengeru došlo v Iráku, ale během úplně jiné operace, v noci 24. března 2003. Posádka britského tanku, pohybující se po trase, si všimla určitého „bunkru“ umístěného na kraji silnice. Po upozornění velení na možnou překážku požádal velitel posádky o povolení zahájit palbu a toto povolení bylo uděleno. Na "bunkr" byla zahájena palba z děla. Z druhého projektilu byl zasažen cíl, o čemž svědčil silný výbuch.

Celý problém byl v tom, že roli „TEČKY“ sehrál nejen stejný „Vyzývateľ“, ale i ze stejné jednotky, jen byl vyslán na hlídku o pár hodin dříve.

Pravděpodobně byli britští tankisté velmi překvapeni, když začali létat na zád'. Faktem ale je, že druhý náboj se stal osudným, munice částečně vybuchla a vyžádala si životy dvou členů posádky.

V roce 2007 byl Challenger zcela vyřazen z provozu pozemní minou nastraženou na silnici.

Takové upřímně malé ztráty lze vysvětlit modernizacemi, které byly provedeny ve vztahu ke všem tankům Challenger, které byly poslány do boje v Iráku. Do pancíře Dorchester byly přidány dynamické ochranné jednotky ROMOR a antikumulativní clony, které chránily i spodek přední části tanku. Když však došlo k odpálení vysoce výbušné nálože velké síly, ani to nestačilo.

Za účelem nápravy situace byla vyvinuta další sada upgradů, nazvaná „Streetfighter“. To znamená, že modernizace měla podle názvu zlepšit ochranu tanku v městských bitvách. Byly vyvinuty nové boční obrazovky a horní pancéřové bloky od Rafael Advanced Defense Systems a dynamické ochranné bloky na spodní pancéřové desce, která pouze zakrývá řidiče, byly nahrazeny pancéřovými bloky Dorchester.

Jako jakýsi mezivýsledek: historie bojového použití Challengeru 2, řekněme, není dostatečně obsáhlá, aby bylo možné učinit jasné a dalekosáhlé závěry. Britským designérům lze možná poblahopřát: auto se ukázalo jako silné, posádka má vždy šanci na záchranu, bez ohledu na to, co do Challengeru vletí. Tank je samozřejmě těžký, tudíž není rychlý.

Můžeme však dojít k závěru, že úspěch používání Challengeru závisí především na gramotnosti a výcviku posádky jednou a na pochopení ovládání nuancí aplikace - dvě.

A nyní půjdou vyzyvatelé bojovat jako součást ozbrojených sil Ukrajiny. Jaká rozložení zde mohou být?

Tankové souboje, které byly před rokem považovány za anachronismus („Tanky nebojují s tanky!“ říkalo mnoho odborníků), jsou ve válce na Ukrajině naprosto běžnou záležitostí. A proto mají Challengeru malou šanci na setkání s ruskými tanky (vzhledem k malému počtu dodaných vozidel), ale je. Je jasné, že po prvních 14 tancích mohou ozbrojené síly Ukrajiny dostat ještě nějaké další, naštěstí Britové potřebují někde umístit druhý Challenger, protože práce na třetím jsou na cestě. A to, že 227 Challengerů nepůjde na Ukrajinu, protože charita je nákladní list, musíte pochopit, že použití Challengeru-2 v bitvách na Ukrajině je slušná reklama, která vám umožní strčit zbývající tanky do všech druhů Ománů a Jordánů. Za peníze, samozřejmě.

To, že si Challenger snadno poradí s T-62M, je pochopitelné. S největší pravděpodobností bude mít s tímto tankem problémy i T-72B3, otázkou je, kde a jak jej použít.

Dělo L30 poskytne velkou výhodu při střelbě z uzavřených pozic (což je šaškování v provedení tanků s děly s hladkým vývrtem), při střelbě na cíle na velké vzdálenosti (a těch je ve stepích jižní Ukrajiny hojnost), ale bude prohrát v boji zblízka. Automatické nakladače

ruských děl od 2A46 do 2A82 snadno poskytují rychlost střelby 8-12 ran za minutu, zatímco tříložkové ruční nabíjení britské zbraně (vzhledem k tomu, že součásti jsou pod různými úhly) pravděpodobně nebude schopné poskytnout rychlejší načítání.

Bylo ověřeno, že AZ ruských tanků trvá nabití zbraně v průměru 4 až 5 sekund. Ruční nakládání nakladače Challenger začíná od 8 sekund a pokračuje v závislosti na stupni vycvičenosti nakladače a stupni jeho únavy. Podle našeho experta na tanky Alexeje Kuzněcova, nabití tanku, do kterého dopadlo několik granátů, ať už se jedná o průrazné nebo tříštivé, nabije jeho zbraň za nejméně 30 sekund.

To znamená, že náš T-90 bude schopen „koupit“ britského kolegu nejméně 4krát v reakci na 1 výstřel. To je hodně. To znamená, že na blízko prostě Challenger nebude mít šanci.

Nyní je otázkou, co je to „blízký dosah“. Zahazujeme všechna čísla v oficiálních údajích a zastavujeme se na tomto: 2,2 km. Toto je vzdálenost, do které mohou naše děla s hladkým vývrtem zaručit poškození. Dále již vše, dále fantazie a štěstí. Až do 2,2 km budou moci ruské granáty použít všechny nebo téměř všechny, ale s 2,3 km budou vládnout Britové, vystřelení z prostřelených hlavně.

Samozřejmě, že T-90 ze vzdálenosti 5,1 km, jak byl T-55 zasažen, nemůže proniknout. Špatný tank od slova "naprosto". Ale od 2,3 do 4 km - jsou zde určité obavy a lze je snadno realizovat.

Co se týče dynamického manévrování, pak je bojiště za naším tankem.

Přesto je rozdíl 10 tun (nebo možná více, Challenger plně „nacpaný“ v obraně váží pod 70 tun) hodně. Ano, v píscích Iráku nebo Íránu by to nebylo tak výrazné, ale na jihu Ukrajiny prosáklém jarními (podzimními, letními) dešti tento váhový rozdíl nehraje ve prospěch britského vozu. Mluvíme o mostech.

I přes trochu slabší motor je ruský tank rychlejší, což dá i jisté výhody.

Obecně platí, že Challenger, pokud je používán správně, se stane velmi vážným soupeřem. Zde samozřejmě hodně záleží na velení a na vycvičenosti posádky. A naopak, pokud dojde k chybám, může se tento tank velmi snadno proměnit v cíl.

To platí ve stejné míře i pro ruský T-90.